

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
адміністрування
Кафедра менеджменту та адміністрування

РОБОЧА ПРОГРАМА
Децентралізація та розвиток громад в Україні

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ О.М. Руденко
(підпис) (прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 20__ р.

Розробник (-и): к.держ.упр., доцент Лашук О.С.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) _____ (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування

Протокол від « _____ » _____ 202__ р. № _____

Узгоджено з гарантом освітньої програми: _____ О.С. Лашук
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	1 рік, 1 семестр ОПП «Публічне управління та адміністрування»
Викладач (-і)	Лашук Оксана Сергіївна, к.держ.упр.
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/01/profil-vykladacha_lashuk.pdf
Контакти викладача	+380676951415 kcyu1711@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Навчальна дисципліна є обов'язковою для вивчення здобувачами освітньої програми «Аналітика суспільно-політичних процесів», адже знання щодо практичних механізмів та досвіду реалізації децентралізації влади це, в першу чергу, професійна діяльність працівників державних органів із виконання завдань і функцій держави. Саме здобувачі як один із напрямів застосування отриманих знань та компетенцій в процесі провадження професійної діяльності, в майбутньому обирають посаду в органах публічного управління.

Дисципліна враховує філософію змін системи місцевого самоврядування в Україні, роль різних владних інституцій у цьому процесі в умовах децентралізації повноважень. Курс є практико орієнтованим, тому слухачі матимуть можливість перевірити набуті знання у процесі реалізації концепції децентралізації, її законодавчої бази та механізмів підвищення ефективності місцевого самоврядування.

3. Мета та цілі курсу. Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів сучасного мислення, спеціальних знань, прикладних умінь та компетенцій щодо соціальної природи публічної влади, розуміння процесу децентралізації влади та розвитку територіальної громади.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Децентралізація та розвиток територіальних громад» є:

надати здобувачам знання з теоретичних, правових та організаційних засад децентралізаційних процесів та інституційного розвитку місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах;

розкрити основні ознаки децентралізованої моделі управління на місцевому рівні;

сформувати у здобувачів вміння щодо визначення основних переваг/позитивних наслідків, а також проблем та ризиків децентралізації владних повноважень на різних рівнях управління;

сформувати у здобувачів систематизовані знання про основні організаційно-правові механізми та технології управління на локальному рівні;

сформувати вміння та навички щодо забезпечення збалансування інтересів самоврядування та державної влади на місцевому рівні в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду;

сформувати систематизовані знання щодо чинників розвитку місцевого самоврядування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

– нормативно-правові засади реформування місцевого самоврядування в умовах децентралізації повноважень;

– структуру та зміст децентралізаційних процесів;

– сутність та особливості імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування в Україні;

– чинники розвитку місцевого самоврядування та процеси добровільного об'єднання територіальних громад;

– специфіку реалізації місцевого самоврядування в умовах об'єднаних територіальних громад;

– основні принципи та засоби організації діяльності елементів системи місцевого самоврядування в умовах об'єднаних територіальних громад;

– сучасні світові та вітчизняні підходи до управління розвитком системи місцевого самоврядування;

вміти:

– демонструвати знання щодо сутності та напрямів державної політики у сфері місцевого самоврядування;

– аналізувати переваги та наслідки децентралізації для здійснення реформ на місцевому рівні;

– формулювати практичні рекомендації місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування щодо організації ефективної діяльності органів місцевого самоврядування в умовах об'єднаних територіальних громад та відповідного світового досвіду;

– розробляти на підставі вивчення стану системи місцевого самоврядування конкретних населених пунктів пропозиції щодо його реформування.

4. Результати навчання. Укажіть навички, що отримає здобувач вищої освіти після курсу.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні: загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК15. Здатність використовувати в професійній діяльності філософське знання для визначення стратегій і якісних характеристик перетворень в соціумі та політикумі.

СК16. Здатність використовувати соціогуманітарні технології для аналізу і прогнозування суспільно-політичних процесів на місцевому, регіональному та глобальному рівні.

СК.17. Здатність визначати та формулювати ключові проблеми, пов'язані з розвитком об'єднаних територіальних громад, критично мислити при обґрунтуванні, прийнятті рішень та реалізації програм їх розвитку.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПРН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ПРН21. Вміти виконувати експертні, дорадчі й консультативні функції при аналізі та прогнозуванні суспільно-політичних процесів на місцевому, регіональному і глобальному рівні.

ПРН22. Мати навички розробляти аналітичні документи, рекомендації та стратегії діяльності для суб'єктів суспільно-політичних процесів: політиків, об'єднаних територіальних громад, неурядових громадських організацій тощо.

5. Пререквізити. Вивчення даної навчальної дисципліни здобувач розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Сучасні політичні технології та виборчий процес», «Аналітика сучасних суспільно-політичних процесів». У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують виконання комплексного тренінгу, здійснення науково-дослідної діяльності та переддипломну практику.

6. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	28
Практичні заняття	22
Самостійна робота	100
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	5

У процесі навчання здобувачі отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота здобувачів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації освітнього процесу.

7. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи децентралізації влади в Україні

Тема 1. Передумови децентралізації влади в Україні

Децентралізація владних повноважень: сутність та поняття. Види та форми децентралізації. Законодавчі та нормативно-правові засади здійснення державної політики у сфері місцевого самоврядування. Переваги та наслідки децентралізації владних повноважень.

Тема 2. Децентралізація як процес розширення і зміцнення прав та повноважень адміністративно-територіальних одиниць

Передумови об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації. Повноваження територіальної громади та утворюваних нею органів. Основні засади взаємодії місцевих органів влади. Часові терміни у послідовному формуванні та створенні об'єднаних територіальних громад. Організація та функціонування системи місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Компетенція територіальної громади щодо вирішення питань місцевого самоврядування. Принципи організації системи місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади.

Тема 3. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень

Реформування місцевого самоврядування та системи територіальної організації влади в Україні в умовах реалізації реформи «децентралізації». Мета, напрями та механізми формування ефективного місцевого самоврядування в Україні. Розподіл повноважень між центральними, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також в системі місцевого самоврядування.

Тема 4. Бюджетна децентралізація

Сутність бюджетної децентралізації як економічної категорії. Переваги та позитивні наслідки бюджетної децентралізації. Головні завдання, які будуть реалізовані в рамках бюджетної децентралізації. Вплив фінансової децентралізації на організацію місцевого самоврядування. Ризики і небезпеки децентралізації. Сутність реформи бюджетної децентралізації в Україні. Вплив бюджетної децентралізації на фінансове забезпечення територіальних громад.

Тема 5. Децентралізація публічної влади: світовий досвід та перспективи України

Зарубіжний досвід організації місцевого самоврядування. Становлення й розвиток місцевого самоврядування в незалежній Україні. Конституційне регулювання місцевого самоврядування в європейських країнах. Європейські стандарти місцевого самоврядування в документах Ради Європи. Тенденції децентралізації управління в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. Децентралізація та реінтеграція: баланс між місцевим та регіональним самоврядуванням.

Змістовий модуль 2. Механізми управління розвитком територіальної громади в умовах децентралізації

Тема 6. Теоретичні основи управління розвитком територіальної громади

Методологія дослідження управління розвитком територіальної громади. Нормативно-правові засади управління розвитком територіальної громади. Основні концепції управління розвитком територіальної громади. Управління соціально-економічним розвитком територіальної громади як об'єкт наукового дослідження. Типи синергетичних досліджень управління розвитком територіальної громади.

Тема 7. Механізм управління розвитком територіальної громади

Сучасні тенденції управління розвитком територіальної громади. Суб'єкто-об'єктні характеристики управління розвитком територіальної громади. Організаційно-функціональний

аналіз управління розвитком територіальної громади. Роль органів місцевого самоврядування в управлінні розвитком територіальної громади.

Тема 8. Форми діяльності територіальних громад в Україні

Специфіка форм діяльності територіальних громад. Залежність форм діяльності територіальних громад від місцевого самоврядування та волевиявлення громадян. Форми безпосереднього волевиявлення громадян. Місцеві референдуми як форми безпосередньої демократії в органах місцевого самоврядування. Принципи проведення місцевих референдумів. Роль Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" у виробленні функцій територіальних громад. Функції територіальних громад. Функції представницьких органів місцевого самоврядування.

Змістовий модуль 3. Практичні механізми управління розвитком територіальної громади в умовах децентралізації

Тема 9. Сталий розвиток територіальної громади

Ресурсне забезпечення розвитку територіальної громади. Принципи сталого розвитку. Особливості впровадження теорії сталого розвитку в міських та сільських громадах. Інформаційний супровід сталого розвитку територіальних громад. Управління розвитком територіальної громади в контексті мережевого підходу. Гарантії захисту прав територіальної громади. Інноваційна складова сталого розвитку територіальної громади. Державне управління ресурсним розвитком територіальної громади: проблеми, напрями, пріоритети.

Тема 10. Удосконалення державного управління розвитком територіальної громади

Інституалізація соціально-економічного розвитку територіальної громади. Удосконалення ресурсного забезпечення розвитку територіальної громади. Інноваційне середовище в управлінні соціально-економічним та гуманітарним розвитком територіальної громади. Оцінка ефективності інноваційних технологій управління розвитком територіальної громади. Проблеми вдосконалення нормативно-правової бази управління розвитком територіальної громади. Основні напрями удосконалення державного управління розвитком територіальної громади.

8. Система оцінювання та вимоги (Бажано з прив'язкою до мети курсу. Кожен результат навчання повинен оцінюватися окремо).

Загальна система оцінювання курсу	
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	
Практичні (лабораторні) заняття	
Умови допуску до підсумкового контролю	

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1.		
1		
2		
3		
Змістовий модуль 2.		

1	
2	
3	
Усього поточний і проміжний модульний контроль	
Семестровий контроль (Екзамен)	20
Разом	100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення (за необхідності). Зазначте, яке типове та специфічне обладнання та програмне забезпечення використовується при вивченні цього курсу.

10. Політики курсу. Дайте посилання або вкажіть на політики академічної доброчесності, специфічні політики програми, що мають значення для курсу, правила перезарахування кредитів у випадку мобільності, правила перескладання або відпрацювання пропущених занять тощо).

Приклад:

«У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані лабораторні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (25), він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний диференційований залік складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення лабораторних/практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж

особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі лабораторної роботи оцінюється в 0,5 балу за кожен лабораторну роботу. Своєчасність здачі РГР оцінюється в 1 бал. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямками курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні лабораторних, контрольних та розрахунково-графічних робіт (КР/КП) (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література. Список не менше ніж із 5 базових сучасних підручників, додаткової літератури оформлений відповідно до ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання, а також інтернет-джерел. Щонайменше одне джерело – англійською мовою.

Силабус освітнього компонента

«Децентралізація та розвиток територіальних громад»

<i>Освітня програма</i>	Сучасні технології захисту України
<i>Рівень вищої освіти</i>	Перший (бакалаврський)
<i>Курс</i>	1 курс
<i>Семестр</i>	Очна форма здобуття освіти - 1 семестр Заочна форма здобуття освіти - 1 семестр
<i>Обсяг дисципліни та розподіл годин</i>	4 кредити ЄКТС (120 годин) Очна форма здобуття освіти Аудиторні: лекції: - 24 годин, практичні заняття - 16 годин Самостійна робота - 80 годин.
<i>Форма контролю</i>	Екзамен
<i>Мова викладання</i>	Українська
<i>Орієнтована на спеціальності</i>	Для всіх спеціальностей
<i>Кафедра, що забезпечує</i>	Кафедра менеджменту та адміністрування. Лашук Оксана Сергіївна та +380676951415 (kcyu1711@stu.cn.ua)
<i>Тематика дисципліни</i>	1. Витоки української державності. 2. Державність України до ХІХ ст. 3. Відродження національної свідомості. 4. Українська державність ХХ – ХХІ ст.
<i>Цілі дисципліни</i>	Формування у здобувачів загальної й політичної культури, національної свідомості, світогляду патріота й громадянина України, усвідомлення нерозривного зв'язку між традиціями і досвідом різних поколінь українців, виховання відповідальності за долю своєї Батьківщини, спонукання до розбудови та зміцнення держави.
<i>Компетентності</i>	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку.
<i>Результати навчання</i>	Після вивчення курсу здатні аналізувати і оцінювати явища розвитку українського суспільства в контексті світової історії, зіставляти історичні процеси з епохами, застосовувати набуті знання для аналізу сучасної ситуації й перспектив розвитку України, відстоювати національні інтереси держави.
<i>Інформаційне забезпечення</i>	https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=7811